

Research Paper

The level of knowledge about professional ethics among librarians of the libraries affiliated to Astan Qods Razavi: Report of a research

Mahmoud Moradi¹, Amin Zare^{2*}, Feizollah Vafasefat³

1. Ph.D. Assistant Professor, Department of information science, Razi University, Kermanshah, Iran
2. Ph.D. Assistant Professor, Department of information science, Razi University, Kermanshah, Iran
3. M.A. in Information Science, Imam Reza Public Library of Kermanshah, Kermanshah, Iran

Article Info.

Received: 2017/11/09

Accepted: 2018/04/26

Abstract

Background and Objectives: One of the most important variables in the success of any organization is observance of ethics in general and professional ethics in particular. Professional ethics is the organization's communication behavior with the environment based on rights, obligations and duties. Laws and principles in the librarian practice usually refer to practices that are expected to be professional goals, purposes, and requirements. The purpose of this study was to examine the extent to which librarians at the Astan Qods Razavi Libraries are familiar with the principles of professional ethics with respect to age, experience, their job, education level, job specialty, gender, position and employment status. The research sought to answer the following questions: What is the extent to which librarians in libraries affiliated with Astan Qods Razavi are familiar with the professional ethics of librarianship and ethical charter? How is the knowledge of librarians of Astan Qods Razavi libraries based on prioritizing the principles of professional ethics (responsibility towards their respective organization, self, profession, colleagues, users, professionals in other disciplines)? Is there a significant relationship between the variables of age and level of education and the level of librarians' familiarity with Astan Qods Razavi Libraries and the professional ethics of librarianship? Are there any significant differences between different groups of librarians in Astan Qods Razavi Libraries in terms of gender and marital orientation? Research questions are: What is the extent to which librarians in libraries affiliated with Astan Qods Razavi are familiar with the professional ethics of librarianship? How is the knowledge of librarians of Astan Qods Razavi libraries based on prioritizing the principles of professional ethics (responsibility towards relevant organization, self, profession, colleagues, users, professionals in other disciplines)? Is there a significant correlation between the variables of age and level of education and the level of librarians' familiarity with Astan Qods Razavi Libraries and the professional ethics of librarianship?

Is there a significant difference between different groups of librarians in Astan Qods Razavi libraries on gender and marital orientation?

Methodology: The present study was a descriptive one and was conducted by using the survey method. The research population consisted of all librarians of Astan Qods Razavi libraries including 152 librarians from 43 libraries. A questionnaire was designed by researchers to collect the research data. In addition to demographic questions, 63 closed-ended questions based on the five-point Likert scale were used. The validity of the questionnaire was assessed by experts and some experts' opinions and Cronbach's alpha was used to calculate the reliability of the questionnaire. Due to the limited population of the study, sampling was avoided and census method was used. Therefore, 152 questionnaires were sent to the research community through administrative automation, of which 120 questionnaires were completed and returned. Descriptive and inferential statistics were used for data analysis. SPSS software version 20 and MS Excel spreadsheet software were used.

Findings: The findings of this study showed that librarians of libraries affiliated to Astan Qods Razavi have little knowledge of professional ethics. This may be due to the lack of attention given by the authorities to professional ethics or even to a mere focus on ethical standards in general and a lack of attention to the professional ethics of librarianship. The findings of the present study also indicated that there is a significant correlation between demographic variables such as age, level of education, and familiarity with professional ethics of Astan Qods Razavi librarians. And the positive direction of the relationship showed that with increasing age and level of education, librarians in Astan Qods Razavi libraries would increase their professional ethics and its components, and older people would be more familiar with younger and more educated people. There is a higher level of professional ethics than lower educated people.

Discussion: The results of prioritizing the professional ethics components from the librarian's point of view showed that responsibility towards the profession was in the first priority, self-responsibility in the second priority, responsibility toward society in the third and responsibility toward organization ranked in fourth priority. There is a higher level of professional ethics than lower educated people. This may mean increasing the level of familiarity with professional ethics within the mentioned community, which may be influenced by some of the workshops that may be held at Astan Qods Razavi or dealing with people with experience and transferring their experiences to librarians. It has made them more familiar with the components of professional ethics in librarianship within the research community.

Keywords: *Professional Ethics, Librarians, Astan Qods Razavi*

---

*Corresponding author:

Email: a.zare@razi.ac.ir

©2019 Published by Shahid Chamran

University of Ahvaz

How to Cite:

Muradi, M., Zare, A., Vafasefat, F. (2019). The level of knowledge about professional ethics among librarians of the libraries affiliated to Astan Qods Razavi: Report of a research. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 11(3): 103-112.

میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری: گزارش یک پژوهش

محمود مرادی^۱، امین زارع^{۲*}، فیض الله وفاصفت^۳

۱. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۳. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی کتابخانه امام رضای کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۲/۰۶

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۸/۱۸

چکیده

هدف: یکی از مهم‌ترین متغیرها در موفقیت هر سازمان، رعایت اخلاق به طور عام و اخلاق حرفه‌ای است. هدف این پژوهش بررسی میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی به اصول اخلاق حرفه‌ای با توجه به سن، تجربه کاری، سطح تحصیلات، تخصص شغلی، جنسیت، سمت و شرایط استخدامی آنان بود.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نوع توصیفی باست که با استفاده از روش پیمایشی انجام شد. برای گردآوری داده‌های پژوهش، پرسشنامه‌ای طراحی گردید که شامل تعداد ۶۳ سوال بسته مبتنی بر طیف پنج مرحله‌ای لیکرت بود.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش نشان داد که کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی آشنایی کمی با اخلاق حرفه‌ای دارند. یافته‌های پژوهش حاضر همچنین حاکی از آن بود که بین متغیرهای جمعیت‌شناختی نظیر سن و سطح تحصیلات و متغیر آشنایی با اخلاق حرفه‌ای کتابداران آستان قدس رضوی رابطه معناداری وجود دارد. جهت مثبت رابطه‌ها نشان داد که با افزایش سن و سطح تحصیلات، میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی با اخلاق حرفه‌ای و مؤلفه‌های آن افزایش خواهد یافت و آشنایی افراد مسن‌تر نسبت به جوان‌ترها و نیز افراد با تحصیلات بالاتر نسبت به افراد دارای تحصیلات پایین‌تر در زمینه اخلاق حرفه‌ای در سطح بالاتری قرار دارد.

نتیجه‌گیری: نتایج مربوط به اولویت بندی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه کتابداران نشان داد اولویت بندی اهمیت مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای حاکی از آن بود که مسئولیت در قبال حرفه در اولویت اول، مسئولیت در مقابل خود در اولویت دوم، مسئولیت در قبال جامعه در اولویت سوم، مسئولیت در قبال سازمان در اولویت چهارم، مسئولیت در قبال متخصصان سایر رشته‌ها در اولویت پنجم، مسئولیت در قبال استفاده‌کنندگان در اولویت ششم و مسئولیت در قبال همکاران در اولویت هفتم قرار گرفتند.

کلیدواژه‌ها: اخلاق حرفه‌ای، کتابداران، آستان قدس رضوی

*نویسنده مسئول:

a.zare@razi.ac.ir

استناد به این مقاله:

مرادی، محمود، زارع، امین، وفاصفت، فیض‌اله (۱۳۹۸). میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری: گزارش یک پژوهش. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۱(۳): ۱۰۳-۱۱۲

مقدمه و بیان مسئله

یکی از مهم‌ترین متغیرها در موفقیت هر سازمان، رعایت اخلاق به طور عام و اخلاق حرفه‌ای به طور ویژه می‌باشد. اخلاق حرفه‌ای، رفتار ارتباطی سازمان با محیط بر اساس حقوق، تعهدات و وظایف است و به ما می‌گوید که یک سازمان همانند یک فرد تعهدات اخلاقی دارد، همان‌گونه که یک فرد اخلاقاً متعهد است دروغ نگوید، وفادار باشد و حسد نکند، سازمان هم تعهدات اخلاقی دارد (Faramarz Gharamlaki, 2008) که باید به اصول آن پایبند باشد. اخلاق حرفه‌ای مسئولیت‌های اخلاقی سازمان در قبال محیط مستقیم و غیر مستقیم بوده و بر اصل «حق مردم» استوار است؛ یعنی مبتنی بر این باور است که «محیط حق دارد و سازمان وظیفه». رسالت اخلاق حرفه‌ای به منزله دانش و آرمان عمده آن، حل مسائل اخلاقی و تبیین تعهدات و مسئولیت‌های اخلاقی سازمان‌هاست. سازمان‌ها در شناخت تعهدات اخلاقی خود در قبال محیط و نیز تشخیص و حل مسائل اخلاقی در کسب و کار، محتاج دانش تخصصی معینی بوده و این دانش همان اخلاق حرفه‌ای است (Hess, 1998). ماهیت حرفه کتابداری و اطلاع رسانی خدمت به کاربران است و از این رو توجه به اخلاق حرفه‌ای در این حرفه، لازم و ضروری است (Kazempour, Ashrafirizi and Talari, 2011). مفهوم اخلاق حرفه‌ای پدیده‌ای نسبتاً نو در کتابداری است که اخیراً در کشور ما بسیار به آن توجه شده و این مقوله سرآغاز تحول و توجه جدید در کتابداری ایران خواهد بود و می‌توان انتظار داشت که در آینده نزدیک، بحث‌ها، کارگاه‌ها و پژوهش‌های بیشتری در این زمینه انجام گیرد. با این وجود و علی‌رغم این که پژوهش‌های زیادی در زمینه اخلاق حرفه‌ای کتابداران انجام نشده است؛ اما می‌توان به مطالعات (Ingram, 1997) Dole, (2001) & Hurych, (2004) Monavarian, (2004) Jefferson & Contreras (2005) Mousavizadeh (2005) Sadrifard (2007) ، (Fallis, 2007) و (Kokabi, 2009) به عنوان نمونه‌هایی مهم از بررسی اخلاق حرفه‌ای کتابداران و اطلاع‌رسانان اشاره کرد. در حرفه کتابداری، قوانین و اصول معمولاً بر اعمالی اشاره دارد که انتظار می‌رود در جهت اهداف، مقاصد و الزام‌های حرفه‌ای باشد (Neshat, 2002). از آنجا که کتابخانه‌های عمومی گنجینه دانش و فرهنگ را در خود نگهداری و دسترس‌پذیر می‌کنند و قلب تپنده جامعه محسوب می‌شوند، ضروری است کتابداران و متخصصان اطلاع رسانی در این کتابخانه‌ها خود را ملزم به رعایت اصول اخلاقی بدانند و با رعایت اخلاق حرفه‌ای کتابداری که خود جزئی از آموزه‌های کتابداری است، برخوردی مؤثر و مناسب با مراجعان داشته باشند؛ به نحوی که این برخوردها خود نقطه آغازی برای جذب مراجعان به کتابخانه‌ها گردد. از آنجا که کتابخانه‌های عمومی، همواره پذیرای اقشار مختلف افراد جامعه بوده‌اند، این امر انعطاف‌پذیری کتابداران و همچنین پایبندی به اصول اخلاق حرفه‌ای در خور و متناسب با مراجعان در ارائه خدمات را می‌طلبد.

کتابخانه آستان قدس رضوی یکی از بزرگترین کتابخانه‌های ایران و خاورمیانه است که در شهر مشهد قرار دارد. این کتابخانه متعلق به آستان قدس رضوی بوده و تاریخ آغاز فعالیت این کتابخانه را ۳۶۳ هجری قمری برآورد کرده‌اند. تا سال ۱۳۹۰ تعداد کتاب‌های موجود در این کتابخانه ۳۰۰۰۰۰ نسخه و تعداد کتاب‌های خطی موجود، بالغ بر ۸۱۰۰۰ نسخه بوده است که ۱۱۰۰۰ نسخه آن اهدایی از جانب آیت‌الله سید علی خامنه‌ای بوده است. کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی از دو شاخه امور کتابخانه‌های شهر مشهد و کتابخانه‌های سایر شهرستان‌ها تشکیل شده است؛ ۱۹ کتابخانه داخل شهرستان مشهد، ۶ کتابخانه در شهرستان‌های خراسان رضوی و جنوبی، ۱۵ کتابخانه در سایر شهرهای کشور و یک کتابخانه در کشور هندوستان، و مجموع این کتابخانه‌ها دارای ۱۵۲ کتابدار می‌باشند.

نظر به اهمیت اخلاق حرفه‌ای و نیز با توجه به مهم بودن کتابخانه آستان قدس رضوی، این پژوهش به بررسی میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با اصول اخلاق حرفه‌ای با توجه به سن، تجربه کاری، سطح تحصیلات، تخصص شغلی، جنسیت، سمت و شرایط استخدامی آنان پرداخته است.

اهداف پژوهش

اهداف این پژوهش عبارت بودند از:

۱. تعیین میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری؛
۲. تعیین آشنایی کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی بر اساس اولویت‌بندی اصول اخلاق حرفه‌ای (مسئولیت در مقابل سازمان مربوطه، خود، حرفه، همکاران، استفاده‌کنندگان، متخصصان سایر رشته‌ها)؛
۳. تعیین رابطه بین متغیرهای سن و سطح تحصیلات با میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری؛
۴. تعیین تفاوت بین گروه‌های مختلف بر اساس جنسیت و تأهل در زمینه آشنایی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری.

سؤالات پژوهش

این پژوهش در صدد پاسخ دادن به سؤالات ذیل بوده است:

۱. میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری و منشور اخلاقی چقدر است؟
۲. آشنایی کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی بر اساس اولویت‌بندی اصول اخلاق حرفه‌ای (مسئولیت در مقابل سازمان مربوطه، خود، حرفه، همکاران، استفاده‌کنندگان و متخصصان سایر رشته‌ها) چگونه است؟
۳. آیا بین متغیرهای سن و سطح تحصیلات با میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری رابطه معناداری وجود دارد؟
۴. آیا بین گروه‌های مختلف کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی بر اساس جنسیت و تأهل در زمینه آشنایی با اخلاق حرفه‌ای تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی بوده و با استفاده از روش پیمایشی انجام شد. جامعه پژوهش شامل همه کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی مشتمل بر ۱۵۲ کتابدار از ۴۳ کتابخانه بود. برای گردآوری داده‌های پژوهش، پرسشنامه‌ای طراحی شد که علاوه بر سؤالات مربوط به مشخصات جمعیت شناختی، شامل ۶۳ سؤال بسته مبتنی بر طیف پنج مرحله‌ای لیکرت بود. مجموع ۶۳ سؤال مندرج در پرسشنامه، آشنایی جامعه پژوهش را با هفت مؤلفه اخلاق حرفه‌ای، مورد سنجش قرار داد. این مؤلفه‌ها عبارت بودند از: مسئولیت در قبال خود، مسئولیت در قبال جامعه، مسئولیت در قبال استفاده‌کننده، مسئولیت در قبال همکار، مسئولیت در قبال متخصصان سایر رشته‌ها، مسئولیت در قبال سازمان و مسئولیت در قبال حرفه. روایی پرسشنامه با استفاده از نظرات کارشناسان و تنی چند از اساتید سنجیده شد و برای محاسبه پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده گردید که آلفای ۰/۸۹ حاکی از پایایی مناسب پرسشنامه بود. با توجه به محدود بودن جامعه پژوهش، از نمونه‌گیری اجتناب و از روش سرشماری استفاده شد. از این رو تعداد ۱۵۲ پرسشنامه از طریق اتوماسیون اداری برای جامعه پژوهش ارسال شد که از این تعداد ۱۲۰ پرسشنامه تکمیل و عودت داده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفت و ابزار مورد استفاده نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ و نرم افزار صفحه گسترده MS Excel بودند.

یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۱ یافته‌های جمعیت شناختی جامعه تحقیق را نشان می‌دهد. یافته‌ها نشان داد از مجموع ۱۰ پاسخ دهنده ۶۱/۷ درصد زن و بقیه مرد بودند. از نظر وضعیت سنی پاسخ دهندگان گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال با ۶۰ درصد بیش از بقیه گروه‌های سنی بودند که این نتیجه می‌تواند نشانه با تجربه بودن کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس باشد. پاسخ دهندگان متأهل ۷۷/۵ بوده و مجردها ۲۲/۵ درصد آنان را تشکیل دادند. از نظر مدرک تحصیلی افراد دارای مدرک لیسانس با ۴۵ درصد بیش از بقیه پاسخ دهندگان بودند و پس از آنها افراد دارای مدرک فوق لیسانس، فوق دیپلم، دیپلم و دکتری قرار داشتند.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ دهندگان

Table 1. Demographic information of participants

جنسیت Gender	فراوانی Freq.	درصد فراوانی Freq. Percent	وضعیت تأهل Marriage Status	فراوانی Freq.	درصد فراوانی Freq. Percent
مرد Male	46	38.3	مجرد Single	27	22.5
زن Female	74	61.7	متأهل Married	93	77.5
کل Total	120	100	کل Total	120	100
وضعیت سن Age	فراوانی Freq.	درصد فراوانی Freq. Percent	سطح تحصیلات Education level	فراوانی Freq.	درصد فراوانی Freq. Percent
زیر ۳۰ سال	7	5.8	دیپلم Diploma	7	5.8
۳۰ تا ۴۰	40	33.3	فوق دیپلم Ultra Diploma	22	18.3
۴۰ تا ۵۰	72	60	لیسانس Bachelor	54	45
۵۰ تا ۶۰	1	0.8	فوق لیسانس Master	25	29.2
۶۰ سال به بالا +50	120	100	دکتری Ph.D.	2	1.6
کل Total	120	100	کل Total	120	100

سؤال اول پژوهش: میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری چه اندازه است؟

جدول ۲، اطلاعات مربوط به میزان آشنایی پاسخ دهندگان با اخلاق حرفه‌ای را نشان می‌دهد. آیین آشنایی بر اساس پاسخ‌های ارائه شده از سوی جامعه پژوهش به مجموع سؤالات آشنایی با هفت مؤلفه پرسشنامه سنجیده شد. میانگین ۱/۸۴ نشان داد که میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی با اخلاق حرفه‌ای کم است. همچنین انحراف معیار ۱/۰۵۹ و مقایسه آن با نمره میانگین نشان داد که پاسخ دهندگان به این پرسش، پاسخ‌های متنوعی داده و پاسخ‌ها از پراکندگی مطلوبی برخوردار بودند.

جدول ۲. میزان آشنایی با اخلاق حرفه‌ای

Table 2. Knowledge about Professional Ethics

Knowledge	Freq.	Freq. Percent.
Very much	31	25.8
Much	57	47.6
Medium	16	13.4
Little	8	6.6
Very little	8	6.6
Total	120	100

سؤال دوم پژوهش: آشنایی کتابداران کتابخانه های آستان قدس رضوی بر اساس اولویت بندی اصول اخلاق حرفه ای (مسئولیت در مقابل سازمان مربوطه، خود، حرفه، همکاران، استفاده کنندگان، متخصصان سایر رشته ها) چگونه است؟

به منظور پاسخگویی به این پرسش از آزمون فریدمن استفاده شده است. از این آزمون برای اولویت بندی آشنایی جامعه پژوهش با مؤلفه های اخلاق حرفه ای استفاده شد. میانگین رتبه ها مشخص کننده ترتیب اولویت است. یافته های نشان داد که از نظر میزان آشنایی کتابداران کتابخانه های وابسته به آستان قدس با هفت مؤلفه اخلاق حرفه ای، مسئولیت در قبال حرفه با میانگین رتبه ۵/۲۷ در اولویت اول، مسئولیت در مقابل خود با میانگین رتبه ۵/۱۸ در اولویت دوم، مسئولیت در قبال جامعه با میانگین رتبه ۴/۸۰ در اولویت سوم، مسئولیت در قبال سازمان با میانگین رتبه ۴/۷۳ در اولویت چهارم، مسئولیت در قبال متخصصان سایر رشته ها با میانگین رتبه ۳/۰۶ در اولویت پنجم، مسئولیت در قبال استفاده کنندگان با میانگین رتبه ۲/۲۸ در اولویت ششم و مسئولیت در قبال همکاران در اولویت هفتم قرار میگیرند. تجزیه و تحلیل داده های مربوط به این پرسش نشان دهنده آشنایی کتابداران آستان قدس رضوی با مسئولیت های اخلاقی در قبال حرفه، خود، جامعه، سازمان، متخصصان سایر رشته ها و همکاران می باشد (جدول ۳).

جدول ۳. میزان آشنایی با مؤلفه های اخلاق حرفه ای به ترتیب اولویت

Table 3. Knowledge about Professional Ethics Factors

ترتیب اولویت Priority	رتبه میانگین Rank Number	حداکثر Max	حداقل Min	انحراف معیار Std. Dev	میانگین Mean	تعداد	مؤلفه ها Factors
2	5.18	5.00	3.80	0.26624	4.3748	120	مسئولیت در قبال خود Self-Responsibility
3	4.80	4.75	3.25	0.35947	4.2899	120	مسئولیت در قبال جامعه Socio-Responsibility
6	2.78	4.59	3.59	0.20397	4.0025	120	مسئولیت در قبال استفاده کننده User-Responsibility
7	2.17	4.42	3.17	0.25035	3.8683	120	مسئولیت در قبال همکار Colleague-Responsibility
5	3.06	4.55	3.55	0.19855	4.0313	120	مسئولیت در قبال متخصصان سایر رشته ها Other fields-Responsibility
4	4.73	4.71	3.57	0.26692	4.2593	120	مسئولیت در قبال سازمان Organization- Responsibility
1	5.27	5.00	3.33	0.34619	4.3838	120	مسئولیت در قبال حرفه Profession- Responsibility

سؤال سوم: آیا بین متغیرهای سن و سطح تحصیلات با میزان آشنایی کتابداران کتابخانه های وابسته به آستان قدس رضوی با معیارهای اخلاق حرفه ای کتابداری رابطه معناداری وجود دارد؟

یافته های مرتبط به ضریب همبستگی بین متغیرهای جمعیت شناختی و آشنایی کتابداران کتابخانه های آستان قدس رضوی با اخلاق حرفه ای نشان داد که متغیرهای سن و سطح تحصیلات با میزان آشنایی کتابداران با اخلاق حرفه ای رابطه معناداری دارند. با توجه به مثبت بودن جهت رابطه ها می توان چنین استدلال نمود که با افزایش سن، سابقه کاری و سطح تحصیلات، میزان آشنایی کتابداران کتابخانه های آستان قدس رضوی با اخلاق حرفه ای افزایش می یابد.

جدول ۴. رابطه بین متغیرهای سن و تحصیلات با آشنایی با اخلاق حرفه‌ای

Table 4. Relation of age & education level with professional ethics

سطح معناداری (sig) Significance	مقدار r پیرسون R. Pearson	متغیر مستقل Independent Variation	متغیر وابسته Dependent Variation
0.001	0.642**	سن Age	آشنایی با اخلاق حرفه‌ای
0.001	0.532**	تحصیلات Education	Knowledge of Professional Ethics

سؤال چهارم: آیا بین گروه‌های مختلف کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی بر اساس جنسیت و تأهل در زمینه آشنایی با اخلاق حرفه‌ای تفاوت معناداری وجود دارد؟

نتایج آزمون تی مستقل گویای آن است که میانگین دیدگاه‌های کتابداران دو گروه مرد و زن و نیز متأهل و مجرد با هم تفاوت معنی‌داری وجود دارد و میزان آشنایی یا عدم آشنایی کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی با اخلاق حرفه‌ای و مؤلفه‌های آن تابع تفاوت‌های جنسیتی و تأهلی است. در عین حال نمره میانگین حاکی از آشنایی بیشتر افراد مؤنث (نسبت به افراد مذکر)، و نیز متأهل‌ها (نسبت به مجردها) با اخلاق حرفه‌ای کتابداری بود.

جدول ۵. نتایج آزمون t مربوط به تفاوت آشنایی با اخلاق حرفه‌ای بر اساس جنسیت

Table 5. Deference of knowledge about professional ethics

سطح معناداری Significance	t	df	انحراف استاندارد Std. Dev	میانگین Mean	جنسیت Age
0.000	-4.3	118	0.325	2.1	مؤنث Female
			0.284	1.6	مذکر Male
سطح معناداری Significance	t	df	انحراف استاندارد Std. Dev	میانگین Mean	وضعیت تأهل Marriage status
0.000	-3.2	118	0.259	2.4	متأهل Married
			0.091	1.3	مجرد Single

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی آشنایی کمی با اخلاق حرفه‌ای دارند. این امر احتمالاً می‌تواند ناشی از عدم توجه مسئولین سازمان متبوع به معیارهای اخلاق حرفه‌ای و یا حتی تمرکز صرف بر معیارهای اخلاق به صورت عام و کم توجهی به معیارهای اخلاق حرفه‌ای کتابداری باشد. (Sadrifard (2007 و Ingram (1997) نیز در پژوهش‌های خود به نتایج مشابهی دست یافته بود. این نتیجه برآمده از داده‌ها، لزوم برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی در این زمینه و نیز توجه بیشتر مسئولین سازمان متبوع به اخلاق حرفه‌ای کتابداری را نشان می‌دهد. یافته‌های مربوط به آشنایی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی دبر اساس اولویت بندی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای حاکی از آن بود که مسئولیت در قبال حرفه در اولویت اول، مسئولیت در مقابل خود در اولویت دوم، مسئولیت در قبال جامعه در اولویت سوم، مسئولیت در قبال سازمان در اولویت چهارم، مسئولیت در قبال متخصصان سایر رشته‌ها در اولویت پنجم، مسئولیت در قبال استفاده‌کنندگان در اولویت ششم و مسئولیت در قبال همکاران در اولویت هفتم قرار گرفتند. این نتایج به ترتیب نشان دهنده اهمیت مسئولیت اخلاقی کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی در قبال حرفه، خود،

جامعه، سازمان، متخصصان سایر رشته ها و همکاران می باشد. این در حالی است که (Latifi 2008)، در پژوهش خود به نتایجی کمابیش متفاوت با یافته های پژوهش حاضر دست یافته بود. یافته های لطیفی نشان داده بود که اولویت بندی اصول اخلاق حرفه ای از دیدگاه اعضای هیئت علمی به ترتیب عبارتند از: مسئولیت در قبال: استفاده کننده، حرفه، خود، همکار، جامعه، متخصصان سایر رشته ها و سازمان؛

یافته های پژوهش حاضر همچنین حاکی از آن بود که بین متغیرهای جمعیت شناختی نظیر سن و سطح تحصیلات و متغیر آشنایی با اخلاق حرفه ای کتابداران آستان قدس رضوی رابطه معناداری وجود دارد. و جهت مثبت رابطه ها نشان داد که با افزایش سن و سطح تحصیلات، میزان آشنایی کتابداران کتابخانه های آستان قدس رضوی با اخلاق حرفه ای و مؤلفه های آن افزایش خواهد یافت و آشنایی افراد مسن تر نسبت به جوان ترها و نیز افراد با تحصیلات بالاتر نسبت به افراد دارای تحصیلات پایین تر در زمینه اخلاق حرفه ای در سطح بالاتری قرار دارد. این امر یعنی افزایش میزان آشنایی با اخلاق حرفه ای در بین جامعه یاد شده می تواند تحت تاثیر برگزاری برخی جلسات کاری که احتمالاً در سازمان آستان قدس رضوی برگزار می شود یا برخورد با افراد با سابقه و انتقال تجارب از آنان به کتابداران باشد که به مرور باعث آشنایی بیشتر با مؤلفه های اخلاق حرفه ای کتابداری در میان جامعه پژوهش شده است. (Monavarian 2004) و (Mousavizadeh 2005) نیز در پژوهش های خود به نتایج مشابهی دست یافته بودند.

همچنین نتایج این پژوهش همسو با (Dole and Hurych 2001)، نشان داد که بین افراد متأهل و مجرد، در زمینه آشنایی با اخلاق حرفه ای کتابداری تفاوت معناداری وجود دارد و بالاتر بودن نمره میانگین افراد متأهل نسبت به مجردها حاکی از آن بود که افراد متأهل نسبت به افراد از آشنایی بیشتری با اخلاق حرفه ای کتابداری برخوردار بودند. بالاتر بودن آشنایی با اخلاق حرفه ای در افراد متأهل نسبت به مجردها شاید متأثر از بالا رفتن تجربیات در زندگی شخصی باشد. یافته های این پژوهش همچنین حاکی از وجود تفاوت معنادار بین افراد مذکر و متأهل بود و بالاتر بودن نمره میانگین مؤنث ها نسبت به مذکرها حاکی از آشنایی بیشتر کتابداران مؤنث (در قیاس با کتابداران مذکر) شاغل در کتابخانه های آستان قدس رضوی با اخلاق حرفه ای کتابداری است.

قردانی

پژوهشگران از همکاری مدیریت و کتابداران کتابخانه های آستان قدس رضوی در انجام این پژوهش سپاسگزاری می کنند.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

References

- Dole W.; Hurych J. (2000) Koehler WC. Values for librarians in the information age: an expanded examination. *Library Management*; 21(6): 97-285
- Faramarz Gharamlaki, A. (2008). *An Introduction to Professional Ethics*. Tehran: Saramad. (In Persian)
- Fallis D. (2007). Information Ethics for 21st Century Library Professionals. *Library Hi Tech*; 25(1): 23-36

- Hess M, (1999). *Ethics in Management*. Translated by Seyyed Mohammad Arabi. Tehran: Office of Cultural Research. (In Persian)
- Jefferson RN, Contreras S. (2005). Ethical perspectives of library and information science graduate students in the United States. *New Library World*; 106(1-2): 58-66
- Ingram H. (1997). " *The efficacy of ethics education in library and information science* PhD, University of Pittsburgh
- Kazempour, Z.; Ashrafi Rizi, H. & Talari, B. (2011). Isfahan University of Medical Sciences Librarians and Isfahan University Librarians' Attention to Professional Ethics Based on the Professional Ethics of Iranian Academic Librarians, *Health Information Management*, Volume 8, Issue 6, p. 795-806. (In Persian)
- Kokabi, M. (2009). Where is Information Ethics in Iranian Library and Information Science Publications and Services? *The Electronic Journal Information Systems Evaluation*; 12(1): 89-94
- Latifi, M. (2008). "A Study on the Viewpoints of Faculty Members and Librarians of State Universities on Drafting the Professional Ethics of Iranian Librarians and Information Professionals and Presenting a Framework for the Final Rules". Master of Science Degree in Library and Information Science. Tarbiat Modarres University. (In Persian)
- Monavarian, S. (2004). *Librarian Ethics from the Librarians' Viewpoints at Tehran State University (Factors Affecting Librarian Ethics)*, Tehran, University of Tehran. (In Persian)
- Mousavizadeh, Z. (2005). Ethical Values for Iranian Library and Information Professionals, *Fasnameh Ketab*, No. 62. (In Persian)
- Neshat, N. (2002). Professional Ethics. *Library and Information Encyclopedia*. Tehran: National Library of IR Iran. (In Persian)
- Sadrifard, E. (2007). *A Survey of the Librarians' Familiarity with the Professional Ethics of Libraries in Tehran Public Libraries*. Master's thesis in Library and Information Science, Islamic Azad University, Hamadan Branch. 49-75. (in Persian)

COPYRIGHTS

© 2019 by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)